
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

דמויות חוצות מסורות דתיות: בין יהדות לאסלאם - 8209

תאריך עדכון אחרון 18-10-2015

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: אמירים - תכנית מצטיינים

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: אנגלית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): מרים גולדשטיין

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: mi.goldstein@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: ב' 1130-1230 בתיאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

נדון בדמויות שהן משותפות למסורות דתיות שונות אבל הן מוצגות במסורות הללו באופנים שונים, לפעמים אפילו מנוגדים. נתמקד על אדם הראשון ועל אברהם, ודרך ההתמקדות בדמויות, ננסה להכיר ספרי מופת של שני הדתות וגם לברר את העקרונות הדתיים שמשתקפים באופני הייצוג השונים.

מטרות הקורס:

1. לרכוש ידע על מסורות דתיות שונות ומושגים חשובים הקשורים להתפתחותן.
2. להכיר ז'אנרים מרכזיים בלימודי האסלאם ולימודי היהדות.
3. לנתח מקורות משניים בצורה ביקורתית.
4. להעריך ולשפוט את ההשפעה ההדדית בין המסורות הדתיות שנידונו.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. לרכוש ידע על מסורות דתיות שונות ומושגים חשובים הקשורים להתפתחותן.
2. להכיר ז'אנרים מרכזיים בלימודי האסלאם ולימודי היהדות.
3. לנתח מקורות משניים בצורה ביקורתית.
4. להעריך ולשפוט את ההשפעה ההדדית בין המסורות הדתיות שנידונו.

דרישות נוכחות (%) :

100

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה ותרגילים

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. הרצאת מבוא קטעי מדרש וקוראן יחולקו בכיתה
 2. כתבי הקודש משוזרים • קטעי קוראן:
(א) על אישור כתבי הקודש הקודמים - 3:1-4; 10:94; 5:43-48
(ב) על זיוף כתבי הקודש הקודמים - 4:46; 2:75-79
(ג) על מוחמד בכתבי הקודש הקודמים - 7:157; 61:6
- Jane Dammen McAuliffe, "The Qur'ānic Context of Muslim Biblical Scholarship", *Islam and Christian-Muslim Relations* 7: 2 (1996), pp. 141-158.
3. מעמדו של אדם הראשון באסלאם - הקוראן • 7:11-31; 2:30-39 an'Qur
 - מייקל קוק, הקוראן: מבוא קצר מאד, עמ' 19-36
 4. אדם הוא ראשון הנביאים: שושלת הנבואה באסלאם • 4:163-176; 3:81; 3:33-41 an'Qur

5:19; 33:7

- Uri Rubin, "Pre-Existence and Light—Aspects of the Concept of Nur Muhammad", *Israel Oriental Studies* 5 (1975), 62–119. Focus on pp. 62-75, 88.
 - 5. על מקבילות בין המסורות • Pregill, M. "The Hebrew Bible and the Quran: the problem of the Jewish 'influence' on Islam," *Religion Compass* 1 (2007), 643-659.
 - Waldman, M.R. "New Approaches to "Biblical" Material in the Qur'an," *The Muslim World* 75:1 (1985), 1-16.
 - Qur'an 12 (entire chapter)
- מטלה #1

6. שושלות מסירה ונבואה ביהדות • שמות ב-ג

- בראשית רבה כד:ב, מתוך האתר: <http://www.daat.ac.il/daat/tanach/raba1/24.htm>
- תרגום ירושלמי על שמות ב, ד (עשו מאמץ להבין כמה שיותר מתוך הארמית!)
- פרקי דרבי אליעזר, פרק ארבעים
- יונה פרנקל, דרכי האגדה המדרש (גבעתיים: יד לתלמוד - מסדה, 1991), כרך א', עמ' 191-196.
- 7- לא רק ה"אדם" הראשון: סיפורי הנביאים • סיפורי הנביאים מאת אלכסאיי, תרגום א' שוסמן (תל אביב 2013): עמ' 9-26 (הקדמה).
- Al-Kisa'i's Stories of the Prophets (trans. W. Thackston), pp. 67-77 & 110-123. עמ' שוסמן, עמ' 67-77 & 110-123.

*Discussion in class will be based on Thackston's translation.

*שאלה למחשבה: איך הסיפורים מרחיבים את תפקידו של אדם ומגדלים את מעמדו? תוכלו לעקוב אחרי ההתפתחות מהקוראן לסיפורי הנביאים?

8. שושלת הנבואה בפולחן המוסלמי: אדם הראשון והחג' • Al-Kisa'i's Stories of the Prophets (trans. W. Thackston), pp. 59-67 & 101-110. עמ' שוסמן, עמ' 59-67 & 101-110.
- אלת'עלבי על הכעבה במכה: ברינר עמ' 146, 148-149
 - Encyclopedia of Islam (2nd ed.), "Ḥadjdj"

*לשים לב ולסמן את המסורות הקשורות לחג' (עליה לרגל). אלו נביאים קשורים לפולחן העלייה לרגל?

9. מהיהדות לאסלאם דרך הנצרות: האדם הראשון והאדם האחרון

- Qur'an 3:55-63

- From the New Testament: Romans 5; I Corinthians 15
- Hooker, Morna D., *Paul - A beginner's Guide*, (England, Oxford: Oneworld Publications, 2008), Chapter 8, pp. 81-102. Please focus esp. on pp. 91-96.

מטלה #2

10. אברהם אב היהודים • בראשית י"ב - כ"ה (בעברית, יש לשים דגש מיוחד על בראשית ט"ו, י"ח) • מדרש רבה (מהד' "המבואר") עמ' קסד-קסו, קעא-קעב • לקט מדרשים על ביקור המלאכים
11. אברהם המאמין, אב הנוצרים • From the New Testament: Romans 3-4; Galatians 3-4; Matthew 1 and 3

• אורה לימור, ראשיתה של אירופה, כרך א' (תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה, תשס"ג-תשס"ד, 2003), "הולדת הנצרות", עמ' 11-29.

12. אברהם המאמין והנכנע, אב המוסלמים • *an'Qur* : 6:75-92 ; 11:69-83 ; 21:51-69 ; 37:83-113

מטלה #3

13. ספרות הפולמוס על כתבי הקודש • חוה לצרוס-יפה, עולמות שזורים: ביקורת המקרא המוסלמים בימי הביניים (תרגום מאנגלית אביגדור שנאן, ירושלים: מוסד ביאליק, תשנ"ט 1998), "פרק שני - הטענות המוסלמיות נגד המקרא", עמ' 30-60.
• אבן חזם על אברהם

חומר חובה לקריאה:
ראה למעלה ברשימת נושאים

חומר לקריאה נוספת:

Peters, F.E. *The Voice, the Word, the Books: The Sacred Scripture of the Jews, Christians, and Muslims*: Princeton University Press, 2007, pp. 247 - 270.

Kister, M.J., "Ādam: A Study of Some Legends of Tafsīr and Ḥadīṭ Literature," *Israel Oriental Studies* 13 (1993), 113-174.

Jacob Lassner, "The Covenant of the Prophets: Muslim Texts, Jewish Subtexts", *AJS Review*, Vol. 15, No. 2 (Autumn, 1990), pp. 207-238.

R. Tottoli, "Origin and use of the term *isrā'iliyyāt* in Muslim literature," *Arabica* 46 (1999), 193-210.

פרקים בתולדות הערבים והאסלאם, בעריכת חוה לצרוס-יפה (1982), עמ' 82-90.

מייקל קוק, הקוראן (תרגום מאנגלית, מאיר מ' בר-אשר ונורית צפריר) (2008).

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %

הרצאה 0 %

השתתפות 20 %

הגשת עבודה 0 %

הגשת תרגילים 80 %

הגשת דו"חות 0 %

פרויקט מחקר 0 %

בחנים 0 %

אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: